

TATJANA BIJEIĆ
RIHTANJE REBRA

TATJANA BIJELIĆ
RIHTANJE REBRA

IZDAVAČ:

Imprimatur d.o.o.

Miše Stupara 4

Banja Luka

info@imprimatur.ba

ZA IZDAVAČA: Boris Maksimović

UREDNIKA: Marija Pejić

LEKTURA: Marija Pejić, Sonja Lero Maksimović

DIZAJN KORICA: Dragana Vasić

FOTOGRAFIJA: Tajana Dedić-Starović Ostić

GRAFIČKA PRIPREMA: Sonja Lero Maksimović

ŠTAMPA: Skandi s.p.

ZA ŠTAMPARIJU: Mladen Spasojević

TIRAŽ: 300

GODINA: 2025.

ISBN: 978-99976-53-57-4

Sva prava zadržana. Nijedan dio ove knjige ne može se reprodukovati niti koristiti u bilo kojem obliku bez prethodne saglasnosti izdavača.

Tatjana
Bijelić

RIHTANJE
REBRA

ROMAN U STIHU

1.

Podne miriše na vrelu koru narandže
i zrikavac na kamenu je ugarak
satima se sunčam i čelo mi se znoji
uz podnožje rahlog mravinjaka
u kući pored naše odvrnuli su vijesti
čujem kako bistre politiku
ni danas nema vode
ni kiše već sedam dana
moram se okupati u buretu
koža mi je slojevito prljava i masna
natapam je maslinovim uljem
ovog ljeta opet je u modi preplanuli ten
zato ležim na betonu podno rodne kuće
pored ružičnjaka čangrizavih mrava
i trpim da mi zunzare pikiraju tijelo
moji prsti ne mogu im ništa
uporno me bockaju u živac
piju kapi užegloga soka
ali neka, ja ću biti mačka
crna mačka zelenih očiju
sunce će mi pomoći da smršam
iako svi kažu da sam sada potaman
da ličim na pjevačicu s jarećim glasom
čije ime ne znam jer slušam druge stvari
i baš-baš dobro plešem uz *technotronic*

bacam krake
jedva čekam tulum u diskaću
da pokažem kako se đuska
brejkdens, šafl i tako to
ali mama kaže da sada nije sigurno
izlaziti van

Kad sunce pređe na drugu stranu zida
idem da pocrnim na terasi
gore je ljuljaška koju sam prerasla
i sećija gdje tata prispava uz dnevnik
moja prostirka je obično uz ogradu
ako ne pazim ostanu mi pruge
po trbuhu i nogama, kao u pauka
glavu držim u hladu jer uvijek nešto čitam
iscuriće ti oči, kaže susjeda
ali tu je i kasetofon sa dugačkom antenom
mama ga je kupila na kredit
danas idem gore-dolje nekoliko puta
ostala mi kasetna na stolu
u garaži
klopam stubištem u poderanom šortsu
i gornjem dijelu kupaćeg kostima
pletenica mi lupa po leđima
eto je kao kobila, rekle bi stare bake
u šta se svijet pretvorio
preci se prevrću u grobu
pa ipak ja sam fin curetak
ne pijem ne pušim ne uzimam drogu
poštujem roditelje i nastavnike
Mama ponekad posumnja i odmah je na vratima
u ruci nosim kasetu omiljenih bendova

ali ona ne gleda u ruke, njene oči su lavlje žeravice
njena usta drhte, ruka ne zna kud će
Sunce te spržilo, Ela, bjež' u kuću tako gola!
Nisam gola, šta ti je, kako drugačije da dobijem boju
Ulazi unutra da ti nešto kažem
i unutra mi kaže da sam sišla s uma
šećkam se gola pred vojnicima
tamo su dolje kraj žalosne vrbe
njih desetak pod punom ratnom opremom
cijevi uperene baš u našu kuću
i svako malo gledaju ko prolazi
dok ja uljima trljam guzicu
i nemam pojma šta se dešava

znam ja dobro ali ljeto je
i terasa ne gleda na vrbu
mravlju kupolu kamufliraju ruže
pobogu ne ležim na nudističkoj plaži
uđem u bure gdje me niko ne vidi i ne bojim se
guštera
to je mlada vojska drugari
leže na pijesku a pijesak u vrećama
malo im je tvrdo ali ljeto je
znam ja dobro šta se dešava
slušam ozbiljan program kad muzika utihne
tek tada me malo strah
ali ja sam odrasla i imam pet iz fizike
noću slušam Mračne manevre
njihove pjesme uopšte nisu mračne
pa ni sama Pandorina kutija
noću pjevušim *it's a long long road*
but you're too blind to see

iz te njihove pjesme
o mački mojih godina
o mojih sedamnaest

Noćas dok sam čekala krijesnice
da britkim svjetalcima na vrata balkona
donesu vijest o subotnjem izlasku
u sobi pored moje vodio se razgovor
o meni i puškama
pa je tata pred odlazak na posao
ranom zorom posjetio nadležne
da im kaže da nije u redu
to što cijevi gledaju u naše prozore
i od toga dana vojska je pomjerena
desetak metara niz ulicu
pa sada ciljaju u borove i jablane
iza kojih su druge kuće
i razmišljam ako se vojska bude tako stalno
pomjerala
nećemo je vidjeti u gradu
a i šta će nam, samo nas zastrašuju
njihove zimske čizme usred ljeta
opasač i prašina sa kojom jedu sendvič
i prate ko prolazi bez ijedne riječi
tek poneka radio-veza i dah sačekuše
ulice su tihe i svi nešto čekaju
moja frendica Mira ne izlazi već dva vikenda
baba joj utjerala strah u kosti
jer baba zna šta će biti
bilo je i ranije
Moj mali je opasan kada je mjesec mlad
drečali su zvučnici u ovo doba prošle godine

moj dečko sa sela nije pogodio
ime pjevačice i nije mu se svidjela pjesma
jer sam mu na *mjesec mlad* naskočila na leđa
umjesto da on prvi naskoči kao pravo muško
i te večeri samo je ćutao
nije se njihao ni udarao takt dok sam ja plesala
i gledala u stroboskop kao u dugine boje
i moja ekstaza
spustila mu očekivanja toliko nisko da se napio
a znalo se da on jedini u selu ne poteže rakiju
kasnije je u disko upao njegov kum Mile
i naredio da se pusti Brena
da plešemo ko ljudi
a kasnije stiskavac da opet plešemo ko ljudi
u paru muško žensko
moj zagondžija bacio je štamplic na pod
i pogledom mi dao do znanja da postaje opasan
oko njega su dva-tri starija momka
smiju se i gledaju u mom pravcu a ja pijem bambus
i čekam dobar tehno
čekam uzalud jer od ponoći
disko postaje folkoteka iz koje frcaju hormoni
u obližnji park
pa ipak prilazi mi sav napet i odvažan
u ruci ima ključ nečijeg auta
kaže da se uspio izboriti jer je ćaća
starijeg momka htio mene u zamjenu za ključ
ali on sada ima i mene i ključ
i možemo do auta

Ja bih prije plesala negoli se vozala
predjeli su slabo osvjetljeni

tapkamo ulicom čudno nezagrljeni
u patikama cvile sile otpora
besciljno se vučemo
moje patike i ja
pločnik nas pokušava ustrojiti
drvored se povija u ritmu dosade
i vjeverica ne vjeruje očima
samo on večeras ima jasan cilj
on ima i mene i auto
a ja nemam ništa
sa njim
zajedničko

U ovo doba prošle godine
pijani Đuro, rudonja iz obližnjeg sela
šutao je riblju konzervu o točak auta
bila je prazna i rđava i ključ je bio pogrešan
kako mu se ovo moglo desiti
šalje ćaću i kuma u materinu
sad kad mu je koka pred autom
sad kad su mu napokon sve ovce na broju
uključujući mene
sve je zaključano pa udara u prozore
Ela, šta se kliberiš, ajmo razvaliti vrata
zar ti ne želiš isto što i ja
zar me ne želiš

Đuro kasnije hoće pod kesten
ili pod tobogan na obližnjem igralištu
ali tamo već neko sjedi
što njemu teško pada
želi da se raspojasa

i negdje zavuče
treba istresti ono što je godinama čuvao
svu svoju frustraciju
situacija je tjeskobna
De otjeraj tu mazgu, Ela
ili ću mu gore doći da ubijem boga u njemu
bulji u nas ko tele u šarena vrata
gleda u tvoje noge gad pokvareni
krmak
ali tamo gore nije ni muško ni životinja
nego Ksenija sa jež-frizurom
Mirina starija sestra
noću se iskrade iz babine kuće
druži se sa pankerima
i meni je uvijek drago kad je vidim
kao da gledam sebe u letu iznad grada
sa munjama, zvijezdom i mamuzama šerifa
i sada je gledam i mašem sa osmijehom
iako Đuro misli da je Ksenija luda
i da je niko neće oženiti
skočila je s vrha tobogana
kreće u našem pravcu a on psuje
e jest imaš drugarice
vucaju se drogiraju u materinu
Ksenija ga ošine pogledom
i kaže mi da idem kući
da čuvam rebra dok još nije kasno
jer i baba misli da je prve pijetlove
najbolje prespavati

Priču o rebrima čula je od mog oca
i otad je često pominje Miri

dok baba aminuje
od tate je čula preko mene posredno
da neki muškarci tuku žene u rebra
da ih poravnaju i dovedu u red
žene i rebra
zamislila je scenu svinjokolja i čengela
i ženu kojoj nad vreloom vodom
komšije šure dlake
malo je melju, malo prže na vatri
na kraju je vješaju i suše preostala rebarca
i piju li piju do prvih kukurikanja
doručkiju sočne krvavice
specijalitet žene koje nema
Ksenija kaže da sanja plikove
sanja ih na svojoj koži
i boji se pijanih stočara

To o ženskim rebrima tatina je priča
upozorenja
jedna vrlo gadna priča koja se može dogoditi
ako majka kćerku ne uči ženskim poslovima
ako kćerka na suncu fantazira
ako joj mjesec pomuti mozak
i muzika zavlada tijelom
zato Ela mora znati da smota sarmu i skuha grah
da uštije kad treba posadi krompir očisti mrlje na kravati
izveze goblen prišije dugme oriba klozet opere djecu
jer kad muž dođe umoran s posla i nervozan
a sitna joj djeca zadreče nenahranjena
nijedna joj škola ni titula neće pomoći
a tata voli školu kao i mama
i plače od sreće kad profesori kažu

da sam najbolja
šepuri se i ponosi i mami blista lice
ali nijedna knjiga neće je spasiti od muža
kojem ručak nije pripremila na vrijeme
taj muž će doći i rihtati joj rebra
rebra će joj rihtati jer ga nije briga
govorio je tata misleći da ga ne čujem
a čula sam sve i nije mi bilo jasno
kako to da muževi rihtaju rebra
kad ih on ne rihta i ne prijeti mami

pitala sam Kseniju punoljetnu pred udaju
šta ona misli o tom rihtanju
ne misli ništa lijepo i ne misli da se uda
zato mi je ispričala ono o rebarcima
i nazvala priču muškim zlostavljanjem
a muževe krvnicima
o čemu sam dugo lomila glavu
a onda upitala mamu da li zna
kako se u braku rihtaju rebra
jer ona je tu da me podučiti poslovima
mama shvata da sam prisluškičevala
i kaže da gledam svoja posla
da ću njena naučiti kad mi dođe zeman
ništa loše tata nije mislio
samo se malo boji života
među zvijerima duhovima prošlosti
u kojoj su žene rađale i rintale
a muškarci im rihtali rebra
urežu se takve traume u sjećanje
teško ih je izbiti iz glave
kao onu priču o pijanom zidaru

ispričala je mami njena mama
zidar bi kiselom solju natopio konopce
i bičevao ženu jer se nije mogla
penjati uza zid kao bubašvaba
noge se kližu i leđa krvare
ona moli boga da je pretvori u bubu
da je ubije puška
da nestane
ali dani su dugi i mnogobrojni
poživjela je ona još nekoliko godina
a kad joj se smilovala smrt
zidar se objesio tim istim konopcem
usran i gladan
izbezumljen
no danas su, Ela, druga vremena
žena od svoje plate kupi veš-mašinu
i dok mašina odrađuje svoje
žena kuva, čisti, radi u gradu, radi na selu
sve u istom danu
toliko toga jadna napravi
da nije ni svjesna koliko mašine pomažu
a sigurno pomažu jer sada radi još više
na potok ide samo kad pere svinjske drobove
a ranije je tamo prala svakodnevno
tukla rublje prakljačom i dobijala batine
ako s potoka ne potrči kući da još istog trena
zgotovi jelo za čitavu zadrugu
dešavalo se da na potoku ostane malo duže
sa drugaricama ili uvrijeđenim vilama
e tada joj se nije dobro pisalo
tada bi obrala bostan
dok ovo priča mama pere na ruke

traperice stolnjake radna odijela
ruke su joj težačke
koža tvrda neprobojna
na veš-mašinu često ne računa
jer nestaje vode nestaje struje
operem i ja svoje sokne i grudnjake
za ostalo čekam mašinu
ili lonac koji satima iskuvava
ponekad mu pridem i promiješam kutlačom
namočene prnje u nekoliko krugova
tkanje je gusto miriše na bilje
što mi daje za pravo da miješam i umišljam
i dok tako spravljam čarobne napitke
u meni se budi babaroga kolačara
djeci u nama zakuvava puding

Naša kuća ima televizor i tranzistor
i bez struje nema slike
jedino ima zvuka
ako kupimo nove baterije
ili stare dopuni neka jača sila
u suton i s večeri sve je moguće
na zidovima titraju sjenke udova i dlanova
kuća je velika pa titraju po čitavom prostoru
svijeće i stakalca lampuša
kad nema struje u našoj ulici
svaki prozor ima svoju magiju
tijela nam se rasplinu do tačke žrtvovanja
a onda se suze do ušice igle
hodanje kućom je horor za prolaznike
sjedjenje za stolom nagovještaj obreda